

Nr 180.

Av herr Holmbäck, angående viss ändring av stadsplanlagen.

Jämlikt 2 kap. 11 § lagen om delning av jord å landet må förrättningsmän, sakkunniga och hantlangningsmanskap icke hindras att övergå ägor eller anbringa märken eller signaler i vad det finnes erforderligt för förrättningen. Lagrummet innehåller även bestämmelser om den aktsamhet, som därvid bör iakttagas. Vad sålunda gäller i fråga om laga skifte äger enligt 19 kap. 5 § och 20 kap. 6 § jorddelningslagen jämväl tillämpning i fråga om annan jorddelningsförrättning samt enligt 20 kap. 10 § samma lag även i fråga om sådan avmätning av jord, som efter förordnande av länsstyrelse verkställes av lantmätare eller annan person, behörig att inneha befattning såsom mätningsman i stad. Dylikt förordnande må meddelas på begäran av vederbörande jordägare eller av samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas beträffande mark, som hör till samhället.

Enligt såväl skifteslagstiftningskommissionens som jordstyeckningskommissionens förslag till jorddelningslag (23 kap. 11 § 2 st. resp. 23 kap. 12 § 2 st.) voro ovan anförda bestämmelser i fråga om avmätning av jord avsedda att äga tillämpning även beträffande städer, men på grund av att jorddelningslagen skulle gälla endast för landsbygden, uteslötos under de senare förarbetena till lagen städerna från stadgandets tillämpning (se NJA 1926, II, s. 808). Trots att genom ett uttalande i justitieombudsmannens ämbetsberättelse till 1918 års riksdag frågan om möjlighet att giva förordnande åt lantmätare att avmäta mark hörande till stad eller annat samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skulle iakttagas, tillvunnit sig en viss uppmärksamhet, upptogs icke heller — måhända på grund av förbiseende — några bestämmelser om avmätning av stads område i lagen om fastighetsbildning i stad, och i följd därav finnes icke för städernas del någon motsvarighet till jorddelningslagens stadgande om rätt att för avmätning använda annans mark. Det synes även kunna starkt ifrågasättas, om dylik rätt finnes i fråga om avmätning i municipalsamhällen och köpingar med fastighetsregister. Justitierådet Grefberg har i den av honom utgivna kommentaren till jorddelningslagen anslutit sig till den uppfattningen, att så icke är förhållandet, och samma mening torde vara allmänt omfattad i praxis.

Vad nu sagts innebär, att rätt att använda annans mark saknas i fråga om mätningar, som erfordras för upprättande av kartor till grund för förslag till tomtindelning, stadsplan, byggnadsplan eller stomplan. Vid dylika mätningar är det i regel nödvändigt att utsätta fasta markeringar för triangel-, polygon- och fixpunkter m. m. samt ofta även att på marken eller å byggnader uppföra observationsställningar och signaler. Vägrar jordägare vederbörande förrätt-

ningsmän eller deras uppdragsgivare att för utförande av dessa arbeten använda jordägarens mark, kan avsevärt förfång tillskyndas förrättningsmännen och därmed ytterst de städer och samhällen, som äro deras uppdragsgivare. Då i praktiken förekommit att medgivande till uppförande av observationsställning vägrats, har detta sålunda nödvändiggjort ändrad och mindre fördelaktig anläggning av det stomnät, som planlagts för mätningen, varjämte denna fördyrats. De störningar och det obehag, som av ifrågavarande arbeten vållas den enskilde jordägaren, äro däremot i regel relativt obetydliga och vara endast den korta tid mätningen pågår. Med hänsyn till dessa förhållanden och på grund av de allmänna intressen, som äro beroende av frågan, synes det lämpligt att bestämmelser av ovan berört innehåll bliva tillämpliga jämväl för här ifrågavarande mätningar.

Eventuella bestämmelser i ämnet torde böra inflyta i allmän lag, varvid närmast stadsplanelagen torde ifrågakomma. Bestämmelserna synas kunna anslutas till 2 kap. 6 § fastighetsbildningslagen men torde böra utformas sedan utredning ägt rum.

På grund av vad ovan anförts får jag — med anhållan att vederbörande utskott ville efter den utredning, som kan finnas erforderlig, redigera och för riksdagen framlägga förslag till lagtext — hemställa,

att riksdagen ville besluta införande i stadsplanelagen av bestämmelser av huvudsakligen den innebörd, att vad i fråga om tomtmätning och gränsbestämning stadgas i 2 kap. 6 § fastighetsbildningslagen skall gälla i fråga om mätningar för upprättande av kartor till grund för förslag till tomtindelning samt för stadsplan, byggnadsplan och stomplan.

Stockholm den 25 januari 1943.

Å. Holmbäck.